Isabela Vasiliu-Scraba

Mitul peșterii, spectacolele lui Ieronim din *Incognito la Buchenwald* și maimuțărelile wikipedistului „Tgeorgescu"

Motto: „Complexați de o teribilă frică instinctivă /.../ necivilizați, necompetitivi, imprevizibili în violențele și iraționalismul lor /.../ de nimic nu le-a fost comuniștilor mai frică decât de inteligența adversarului /.../. În aspirația lor de confruntare, comuniștii urcă doar până la ură, furt, agresiune și asasinat" (Ion Caraion).

Cu imaginea lui Platon de pe fresca exterioară a Mănăstirii Moldovița s-a realizat coperta volumului meu *Mistica platonică* (1). Conform canoanelor de pictură bisericească, filosoful este reprezentat ca rege *încoronat* al gândirii, pe coroană fiindu-i așezată o raclă în care este vizibil un minuscul mort neputrezit, ilustrând ideea de nemurire a sufletului (2).

Așa cum arătasem prin argumentațiile din volumul despre participarea la Binele absolut, spre a ajunge la cunoașterea *noetică* - rezervată numai filosofilor (cf. Platon) -, este necesară o „experiență individuală" (3). În mitul platonic al peșterii decizia de a cerceta lumea pe cont propriu este ilustrată de abandonarea posturii de om înlănțuit.

Societatea, în viziunea lui Platon, asociază oamenii prin lanțuri (sau condiționări) pe care ei le ignoră. Nivelați alături de semenii lor, marea majoritatea a indivizilor nu simt nevoia de a depăși situația existențială care le-a fost impusă și prin care sunt menținuți la nivelul inferior al unor privitori pasivi, asistând la spectacolul proiectat pe zidul peșterii întunecoase.

Mircea Eliade imaginează prin *Ciclul Mântulesei* acele spectacole ale lui Ieronim Thanase, știind foarte bine că, prin esența sa, omul ieșit din rând - sau omul de geniu, cum îl numeau romanticii - nu ingnoră condiționările sale, de lanțurile cărora va face tot posibilul ca să elibereze:

După relatările unui sătean - care a avut un unchi ofițer de securitate - știm azi că la arestarea Sfântului Arsenie Boca din cea de-a treia zi de Paști a anului 1948, *„în fiecare noapte la ora 12 se deschideau ușile închisorii"*. Era la Brașov și torționarii securisto-comuniști *„l-au schingiuit mult ca să spună cum face. Credeau că are iarba fiarelor cu care umblă aricii în bot și o pune pe lacăt. Într-o noapte au pus două iscoade în celulă. La 12 noaptea, când s-au deschis ușile, pe securiști i-a prins frica. Nimeni nu mai voia să facă de pază. Pe mine m-a luat unchiul meu să văd. Toată Securitatea era acolo"* (4).

Când este vorba de un spectacol „experimental" în care sensul este revelat prin însăși derularea spectacolului (M. Eliade, *Incognito la Buchenwald*, p. 460), întâmplările din contemporaneitate nu pot fi eludate. Ele trebuie arătate și înțelese, nu povestite ca atare, căci *purgare non est necesse* (M.E.), îi spune Maria da Maria lui Făgădău.

Și cum spectacolul „n-are început și n-are sfârșit", el poate începe de oriunde. Fie de la repetarea intrării vizitatoarei Marina Darvari în casa Calomfireștilor, după o sugestie a tinerei Maria, sugestie neacceptată de Ieronim Thanase, fie de la nesfârșitele reluări ale cuvintelor de la începutul unui spectacol organizat de gardieni într-o cazarmă (5), repetiții cunoscute de Făgădău care „fusese pe acolo" (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Ruinarea limbajului sau despre nuvela* Într-o cazarmă *de Mircea Eliade*).

Referitor la atrocitățile petrecute pe vreme de pace în închisorile politice comuniste, actorul Făgădău joacă sugestiv rolul gardianului putând (de exemplu) să-i fi fost torționar la Brașov ieromonahului Arsenie Boca, fost stareț la Mănăstirea Bâncovenilor:

Înjurând cu „un glas sălbatic izbucnit parcă din gâtlej" gardianul bătăuș îi cere deținutului jucat de Petru Lorinț informații despre Fakir (un alt deținut, jucat de Petru Petrovan) care în detenție ar face minuni și s-ar pretinde Boddhisattva. Aflat față în față cu Fakirul, deținut tuberculos, „înalt, slab, cu ochii adânciți în orbite" [ca și deținutul Mircea Vulcănescu] temnicerul îl lovește cu cravașa, după ce acesta îi înșiră minunile făcute în fața a „doi doctori trimiși de la Centrală" (M.E.).

Știind bine că bestialitățile din gulagul comunist erau trecute de autorii morali - care dețineau pârghiile puterii - la categoria „secretului de stat" a cărui divulgare era complet interzisă prin lege (6), regizorul Ieronim este imaginat de Mircea Eliade ca oprind spectacolul cu următoarele cuvinte: „Nu! nu! nu! Pur și simplu, *nu se poate* începe așa! Deocamdată *uităm* totul" (p. 461).

Ca spectatoare a unui asemenea început, Marina Darvari înțelege perfect că scena s-ar petrece într-un lagăr de exterminare ce poate primi indiferent care nume, indicând prin denumire doar faptul că acolo oamenii închiși au fost supuși unui regim de exterminare.

Dar – spune ea – „nu înțeleg ce are a face Buchenwald cu Boddhisattva?" (p. 461).

Considerat cel mai înțelept dintre toți actorii, Valerian îi explică Marinei intenția regizorului Ieronim Thanase de a detașa problema libertății omului din contextele în care ea a fost mai mult discutată –iudeo-creștin, existențialist, marxist – spre a o plasa într-o *nouă* perspectivă, camuflând-o „sub un termen exotic: Boddhisattva" (M.E., p. 462).

Ar fi vorba de o *libertate interioară* (irecognoscibilă!) a unor oameni comparați cu niște șoareci prinși într-o cursă. Numai că, în locul unde sunt îngrămădiți urmând a fi uciși, nu toți oamenii-șoareci sunt sfinți [precum deținutul ieromonah Arsenie Boca, supranumit Sfântul de la Sâmbăta] sau martiri [precum Valeriu Gafencu, Gheorghe Iscu, Mircea Vulcănescu și atâția alții], sau Boddhisattva, „numiți-i cum vreți voi" spune Marcian.

Ca urmare, din cursa în care sunt prinși, nu toți „evadează" (în sens figurat), datorită faptului că și-au cucerit libertatea interioară „care nu se dobândește ușor" (7).

Ideea cea nouă a regizorului Ieronim Thanase este că omul posedă capacitatea „de a trăi liber orice *epifanie* a prezentului, cât s-ar dovedi ea de tragică, născută din nenoroc și urzită deznădejdii" (M.E.).

În această privință, istoria românilor i-a dat dreptate, chiar prin „epifaniile" trăite liber de martirizatul Sfânt Arsenie Boca, după cele vreo 4 luni din 1948, când a fost închis la Brașov și în Cetatea Făgărașului, urmând a mai fi închis 14 luni la Canalul „Morții", probabil vreo două luni după arestarea sa din ziua de Rusalii a anului 1953, încă vreo șapte luni din septembrie 1955, poate vreo două luni iarăși „prevenit" (adică arestat) și cu prilejul desființării Mănăstirii Prislop în mai 1959, ca să nu mai amintesc și de arestarea sa când trebuia să fie sfințită Biserica de la Bogata Olteană, arestare de care am aflat în 2012 de la un localnic în vârstă (8).

Despre libertatea interioară (cu care prietenul său Mircea Vulcănescu a trecut în lumea de dincolo iertându-și călăii) a scris însuși renumitul istoric al religiilor în eseul intitulat *Trepte pentru Mircea Vulcănescu*, parafrazând „treptele" lui Buddha.

Romanul *Nouăsprezece trandafiri* (1979) care încheie *Ciclul Mântulesei*, se referă în treacăt și la arestarea lui Ieronim Thanase întâmplată în „Statul concentrațional comunist", unde regimul de exterminare din închisorile politice a lasat urme pe trupul supraviețuitorilor: Ieronim din *Nouăsprezece trandafiri* a ajuns în scaunul cu rotile și călugărul Calinic din povestirea *Cele trei grații* a rămas invalid de un braț (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, în rev. „Tribuna", Cluj-Napoca, nr. 532 din 2024).

Spectacolele experimentale ale lui Ieronim ar urmări vivificarea imaginației, „izvor de unde existența își scoate o serie de sensuri care nu se găsesc în imediatul istoric" (9).

În cea de-a treia povestire a *Ciclului Mântulesei*, regizorul și actorul de geniu Ieronim Thanase îi spune tânărului Iconaru că este lipsit de imaginație și că azi „nimeni nu mai are imaginație" (M. Eliade, *Uniforme de general*, 1971; vezi și Isabela Vasiliu-Scraba, *Statul-închisoare și artistul adevărat*).

Dar, pentru că în vremurile noastre „alergia la geniu" (cf. Alexandru Paleologu) e foarte răspândită, dovadă asaltul neîncetat al mediocrilor și inculților asupra personalităților de frunte ale culturii românești, revin la mitul platonic al peșterii cu care am început.

După acest mit, majoritatea indivizilor care compun societatea umană sunt pasivi în fața spectacolului de umbre care defilează în fața privirii lor, la fel de pasivi precum cei cu gândirea deformată de prezentările din Wikipedia anti-românească făcute savantului Mircea Eliade și a gânditorului creștin Mircea Vulcănescu, filosoful asasinat prin schingiuiri bestiale în închisoarea comunistă de la Aiud.

Deși aflați în lanțuri, prizonierii din peșteră nu resimt nici o îngrădire a libertății lor de cunoaștere, crezând orbește în toate adevărurile „oficiale" distribuite de *mainstream*, ca să folosim o expresie la modă în zilele noastre.

Transformați în număr odată cu înlănțuirea lor, gândirea le este uniformizată. Din perspectivă istorică, acest lucru s-a putut constata și în cazul celor două ideologii (de stânga și de dreapta) din secolul XX, prima fiind cu mult mai ucigașă, prin însăși durata ei de circa opt decenii, care s-a adăugat faptului că „asasinii roșii" obișnuiau să omoare „de la milioane în sus" cum bine observase la Lisabona Mircea Eliade (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Troglobii din* Oameni și pietre).

După căderea cortinei sovietice de fier, uniformizarea gândirii prin mass-media a continuat odată cu schimbarea „dușmanului de clasă" în „dușman de rasă" (cf. Ion Varlam).

În secolul XXI oamenilor li se vâră pe gât - fără ca ei să-și dea seama de acest lucru - exact ceea ce wikipedistul „Tgeorgescu" mărturisea că propagă: o cunoaștere zisă „obiectivă", ca lipsită de filtre morale.

În mitul platonic al peșterii, prizonierii - cu privirea fixată într-o singură direcție -, nu aveau altă posibilitate decât aceea de a urmări schimbarea de forme a umbrelor proiectate de alți oameni pentru ei.

Spre deosebire de viziunea filosofului grec care transpare din inspiratul mit al cavernei, medicina modernă se pare că a reușit performanța (10) de a teleghida - prin stimularea anumitor zone din creier -, agresivitatea spectatorilor care, după Platon, participau perfect pasivi, înghițind pe nemestecate cunoașterea oferită de manipulatorii din spatele unui zid aflat mai aproape de intrarea în peșteră.

Cei care oferă cunoașterea oficială sunt mai știutori decât prizonierii, pe de-o parte fiindcă manipulatorii se mișcă liber în spatele zidului închipuit în mitul cavernei, pe de altă parte fiindcă locul în care se mișcă este pe traseul care l-ar duce spre lumina din afara peșterii (adică spre cunoașterea *noetică*) pe cel care ține să afle, printr-o experiență personală, sursa adevăratei cunoașteri, mult superioară celei destinate mulțimii.

Imaginat în *mitul peșterii*, spectacolul de umbre ar fi echivalentul cunoașterii „obiective" pe care manipulatorii din culisele Wikipediei o numesc „cunoaștere academică" provenită de la „specialiști", sau cunoaștere din „surse sigure".

Deși cele două s-ar suprapune, n-ar strica să cercetăm mai îndeaproape cum este cu invocata „cunoaștere academică": Din blogul unui universitar care scria despre un alt universitar, aflăm că acel altul a devenit doctor într-o epocă „în care pentru candidații cu pârghii de influență și cu bani, obținerea unui doctorat era floare la ureche. Titlurile academice se puteau culege mai ușor decât ciupercile" (cf. Emanuel Conțac).

Sorin Pănăzan *Șirengarul*, 70x90 cm., tehnică mixtă, 2023

Cum vedem, cunoașterea oficială, adică cea provenită de la „specialiști" nu asigură credibilitatea dorită, întrucât nu se poate ști care din ei și-au *cules titlurile precum ciupercile*.

Rămâne să cercetăm cum este cu alegerea „surselor sigure" care „nu necesită verificare" (cf. Tgeorgescu). Anticipând rezultatul, o să constatăm cum - în acest caz - wikipediștii din mafia celor care au confiscat enciclopedia on-line (11) au găsit mijlocul de a se dispensa de citirea „multor surse".

Tgeorgescu (un wikipedist cu vreo două decenii de activitate, ca și MyComp = Pafsanias = Accipiter GentilisQ = Donarius, oare G. Liiceanu?) i-a trecut în culisele Wikipediei pe cei cărora le atribuie o „hipercompetență": Andrei Pleșu (distribuitorul de burse) și Gabriel Liiceanu, numit „mecena filosofiei actuale de la Dunăre la Carpați" de Ovidiu Pecican, un maestru al lingușelilor (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Alexandru Dragomir nu este o invenție, fiindcă oamenii mici nu-i pot inventa pe oamenii mari*).

Poziția de „zei ai cetății" la care au ajuns G. Liiceanu și A. Pleșu, după insistenta lor mediatizare, ca și „hipercompetența" pe care le-o atribuie celor doi, i-ar înlesni lui „Tgeogescu" propaganda ideologică *mainstream* pe care (cu mândrie) o difuzează, încălcând cu bună știință regula de scriere „obiectivă și neutră" a articolelor de dicționar (12).

Lăudăros din fire, „Tgeogescu" nu rezistă tentației de a se îngâmfa scriind că știe să aleagă „sursele sigure" fiindcă este inteligent. El ar fi – după propria lui părere – și filosof, întrucât l-a citit în gol pe Leo Strauss, după care filosofia ar fi „negarea zeilor cetății" . Priceperea de a izola „sursele de încredere" ar fi căpătat-o cumva automat din „citirea mai multor surse" (Tgeorgescu). Neclintit în convingerea că propagă surse sigure, „Tgeorgescu" se auto-prezintă ca „om inteligent care citează surse de încredere".

Lucru infirmat, din păcate, odată cu difuzarea inepției după care Mircea Vulcănescu ar fi fost, pasă-mi-te, „un propagandist pentru purificare etnică" (Tgeorgescu, 17 nov. 2022). Atare opinie este pe cât de falsă (13), pe atât de trâmbițată de „piticaniile" alergice la geniul filosofului Mircea Vulcănescu și mai ales la vastitatea cunoștințelor sale.

Încrâncenarea împotriva martirului Mircea Vulcănescu dovedită de wikipedistul „Tgeorgescu" mi-a amintit tonul e-mailului primit de la Emanuel Conțac pe 28 martie 2026, care îndrugase și el inepții de aceeași factură despre filosoful asasinat cu premeditare (cf. Petre Pandrea) în temnița Aiudului (14).

Așa cum semnalasem în nota eseului *Troglobii...* („Tribuna", Cluj, nr. 567 din 2026), Emanuel Conțac, dacă n-ar fi fost dresat să repete fără discernământ prostiile difuzate de *mainstream*, s-ar fi putut gândi cu mintea proprie că reabilitarea din 2000 (a lui Netta) l-a scos de sub acuzația că „a făcut parte" din dictatura militară *și pe subalternul său*, Mircea Vulcănescu. Întrucât Gheron Netta a fost considerat mai vinovat. Pedeapsa primită de ministrul Netta, de origine evreiască, a fost mai mare: 10 ani și nu 8 ani, ca pedeapsa economistului de geniu Mircea Vulcănescu. În plus, complet lipsit de discernământ, dilematicul Conțac n-a fost pus pe gânduri de faptul că la procesul din 20 decembrie 1947, procurorul ceruse achitarea lui Mircea Vulcănescu (vezi *Despre acuzarea lui M. Vulcănescu într-o farsă de proces*, sursă youtube).

Pe lângă maimuțărelile repetând afirmații în vânt, penticostalul Conțac pare a mai avea în

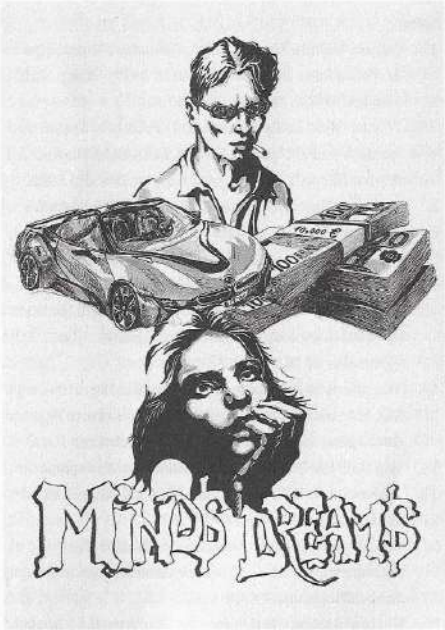

Sorin Pănăzan *Mind dreams (grafică de carte)*, 29x21 cm., tuș, 2014

comun cu „Tgeorgescu" pasiunea pentru zisele „erori" ale *Bibliei* și interesul pentru profesorii specialiști în *Biblie* „care se opun credinței prostești" (Tgeorgescu).

Disprețuitor al cunoașterii academice, Alex F., alt găsitor infailibil de surse „notabile", dăduse de-o parte revista „Nord Literar" scoasă la Baia Mare de universitarul Gheorghe Glodeanu, pe motiv că a publicat un eseu al meu pe care-l citează știind că link-ul îi este dezactivat (15): *Mircea Vulcănescu și alți martiri ai închisorilor în viziunea lui Mircea Eliade* (Alex F., 22 oct. 2020).

Nici wikipedistul interesat de Victor Roncea nu s-a putut abține să treacă (la discuțiile fișei „Mircea Vulcănescu") părerea sa personală după care secțiunea *„Decesul ca urmare a abuzurilor din regimul penitenciar"* i-a părut scoasă din „fițuicile lui Roncea" (Kun Kipcsak, oare Grigore Vida? Secretarul științific al Secției de filosofie, teologie, psihologie și pedagogie a Academiei Române?).

Numai că respectivul meu articol intitulat *Efectul Rashomon și adevărul despre moartea martirului Mircea Vulcănescu* nu a putut fi citit în exclusivitate pe site-ul remarcabilului jurnalist de investigație care s-a ocupat de „brucanienii" Liiceanu și Pleșu, neputând fi distrus de puternicii „zei ai cetății" spre a fi îngropată o istorie neconvenabilă acestora (16).

Textul meu *Efectul Rashomon și adevărul despre moartea martirului Mircea Vulcănescu* a fost receptat cu interes dintr-o multitudine de surse, printre care și din site-ul academia.edu. Chiar a beneficiat de o publicitate suplimentară, prin prezentarea pe care i-a făcut-o Richard Price (17), fondatorul platformei pe care el a gândit-o să încurajeze schimburile de idei la nivel academic.

Oricum, prea multă imaginație nu se cere spre a constata că în Wikipedia din zilele noastre așa-zisa „cunoaștere obiectivă" (aleasă și bine păzită de wikipediști) amintește de umbrele proiectate pe pereții peșterii de un grup restrâns de manipulatori.

Adevărul destinat prizonierilor trăind în timpul istoric în acea peșteră întunecoasă, ca și „adevărul" (din sursele așa-zis „sigure" ale wikipediștilor ascunși după pseudonime) sunt simili-adevăruri din lumea spectacolului ieftin al propagandiștilor gândirii unice.

Note:

1. Isabela Vasiliu-Scraba, *Mistica platonică a participării la divina lume a Ideilor* (Slobozia, 1999), 360 p., ISBN 973-99239-2-5.
2. Platon, *Mitul lui Er* din dialogul *„Politeia" / Statul*, citat în eseul: Isabela Vasiliu-Scraba, *Falimentul studierii lui Mircea Eliade...*, în „Tribuna", Cluj, nr. 567 din 2026.
3. vezi cap. *Frații lui Platon*, din vol. *Mistica platonică...*, 1999, pp. 33-42, și Isabela Vasiliu-Scraba, *Idei dintr-un prolog și Teoria platonică a Ideilor*, în rev „Origini. Romanian Roots", vol. XIV, Nr. 9-10/ 157-159, sept.-oct. 2010, A Review of Literature, Ideas and the Arts. Gabriel Stănescu, Founder and Editor, June1997-November 2010, pp. 30-32.
4. vezi mărturia lui Baglazan Dumitru din Porumbacu de Sus, într-unul din volumele scoase de Editura Agaton din Făgăraș (*Mărturii despre Părintele Arsenie Boca*).
5. vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Ruinarea limbajului sau despre nuvela ÎNTR-O CAZARMĂ* de Mircea Eliade, în „Tribuna", Cluj, nr. 509 din 2023.
6. vezi *Angajamentul* completat cu alt scris decât cel al deținutului, în vol. II, *Părintele Arsenie Boca în arhiva Securității* (Sibiu, 2014, p. 690).
7. Mircea Eliade, *Incognito la Buchenwald*, în vol. M.Eliade, *În curte la Dionis*, București, C.R., 1981.
8. Isabela Vasiliu-Scraba, *Realitatea Împărăției*, în „Tribuna", Cluj, nr. 490 din 2023; precum și *Miracolul Bisericii de la Drăgănescu*.
9. Isabela Vasiliu-Scraba, *„Intrarea în ordine" din nuvela INCOGNITO LA BUCHENWALD* în „Tribuna", Cluj, nr. 569 din 2026.
10. vezi link-ul postat pe 5 nov. 2025 (https://news.mit.edu/2025/new-therapeutic-brain-implants-defy-surgery-need).
11. Isabela Vasiliu-Scraba, *Wikipedia confiscată*, în „Tribuna", Cluj, nr. 257 din 2013.
12. Isabela Vasiliu-Scraba, *O conversație cu ChatGPT*.
13. I. Reichman-Șomuz despre Mircea Vulcănescu, în rev. „Toladot", 1975.
14. vezi nota despre Em. Conțac de la sfârșitul eseului: Isabela Vasiliu-Scraba, *Troglobii din OAMENI și PIETRE*, în „Tribuna", Cluj, nr. 567 din 2026. Tot pe 28 martie i s-a năzărit penticostalului Emanuel Conțac să-mi dea sfatul de a-l abandona pe Mircea Eliade. Din blogul pastorului penticostal Paul Dan („ioan8") am aflat că „și acum Eliade este adorat, apreciat de mulți evangheliști cărora nu le pasă că Mircea Eliade de fapt a fost în ocultism și hinduism" (cf. Paul Dan). Deși uită mulțimea credințelor și ideilor religioase studiate de „cel mai mare istoric al religiilor din secolul XX" cu un profesionalism neîntrecut nici până azi, între adoratorii lui Eliade nu poate fi (bineînțeles) trecut Conțac, adoratorul lui Pleșu, adorator, la rândul său, al „șobolanului" Culianu.
15. Cu titlul schimbat, o variantă revăzută și adăugită a apărut în „Tribuna", Cluj, nr. 255 din 2013.
16. vezi Victor Roncea.
17. În engleză, Richard Price, Despre *Efectul Rashomon*. Fondatorul platformei academia.edu mai prezentase înainte studiul „fascinant și provocator" pe care l-am scris despre fabricarea prestigiului academic care i-a lipsit doctorandului Ioan Petru Culianu, turnător al prestigiosului Profesor Eliade. În cripto-securismul brucanian din România post-comunistă s-a repetat și răs-repetat minciuna oficială după care șomerul Culianu i-ar fi urmat savantului Mircea Eliade la catedra care din 1985 îi purta numele. De curând am constatat că în reclama pe care și-o face Liviu Bordaș, fost bursier al lui Pleșu, pe rețelele sociale (ca să găsească cumpărători pentru strădania lui de copiere a scrisorilor cu care a fost „bombardat" savantul Eliade de către insignifianți în plan cultural) am găsit re-trâmbițată această minciună. Cea de-a treia prezentare, Richard Price a făcut-o textului meu despre *Interferența culturilor...*

■